



การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
Participative Management of Small Sized School in Burapa Suksa
School Group Nakonpathom Primary Educational Service Area
Office 1

¹สุธิตา มณีสอดแสง ²ชัตติยา ดั่งสำราญ

¹Suthita Maneesodsang ²Khattiya Duangsamran

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: milksutita204@gmail.com

Received October 13, 2024; Revised December 29, 2024; Accepted: December 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ประชากร คือ ข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน การไว้วางใจกัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน ผู้บริหารควรให้การยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ไว้วางใจที่จะมอบหมายงานที่สำคัญให้แก่ผู้ร่วมงาน 2) ความยึดมั่นผูกพัน สนับสนุนการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความผูกพัน 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของแผนงานขององค์กรร่วมกัน และร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความสามารถ ให้อิสระผู้ร่วมงานในการทำงานและตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; โรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา; แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม



Abstract

The purposes of this research were to determine 1) the participative management of small sized school in Burapa Suksa group and 2) the guidelines for developing participative management of small sized school in Burapa Suksa group. The population consisted of 35 teachers of small sized school in Burapa Suksa group Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1. The research tools used were a questionnaire and structured interview form. The statistics used in the research were frequency, percentage, arithmetic mean, Standard deviation, and content analysis. The research findings were found as follows: 1. Participative management of small sized school in Burapa Suksa group Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1 is overall at a high level. When considering each aspect, it was found that it is at a high level in every aspect. By sorting the arithmetic mean values from highest to lowest as follows: commitment, trusting each other, independence in work, and setting goals and objectives together, respectively. 2. Guidelines for developing participative management of small sized school in Burapa Suksa group Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1, all 4 areas are as follows: 1) Trusting: the school director should accept and trust in the knowledge and abilities of co-workers, trust to assign important work to co-workers. 2) Commitment: support clear teamwork to make co-workers bond. 3) Goals and objectives: provide opportunities for all co-workers to participate in setting goals the organization's plans together by using a teamwork process to evaluate and develop results to improve the work. 4) Autonomy: provide opportunities for participants to showcase their own talents, give freedom to work and make decisions in order to carry out various activities of the organization efficiently.

Keywords: Participative management; Small sized school in Burapa Suksa group; Guidelines for developing participative management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตหลายประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้สังคมไทยเป็นสังคม



คุณธรรม จริยธรรม และสามารถก้าวข้ามประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ต้องสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการจัดการศึกษา ระหว่างหน่วยงาน องค์กรภาคีเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษามาตรฐานและมุ่งพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าประสงค์หลักที่กำหนดไว้ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเป็นผู้นำองค์กรที่มีความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์ สมรรถนะในการบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และสามารถผลิตบุคลากรที่เกิดจากผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (ธีรศักดิ์ (อุปรมัย) อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ, 2561) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่จะเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลำท่าโทและประธานกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งในกลุ่มยังพบปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม สาเหตุอันเนื่องมาจาก

1. สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงานจำนวนน้อย มีครูบรรจุใหม่ค่อนข้างมาก อีกทั้งยังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และครูได้รับมอบหมายให้สอนควบชั้น ซึ่งไม่ตรงกับวิชาเอกที่เรียนมา เช่น จบเอกพลศึกษา แต่ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ เป็นต้น ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างไม่มีวามรื่น จึงต้องอาศัยประสบการณ์ของครูในการทำงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้บางงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ครูไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเองเนื่องจากประสบการณ์น้อย และครูในปัจจุบันไม่ได้มีความรู้ลึกซึ้งผูกพันกับองค์กรรวมถึงวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานไม่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันบางครั้งเกิดความขัดแย้งกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มบูรพาศึกษา บางท่านมีความอาวุโสน้อยกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีการคัดเลือก สรรหาและบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ผู้ที่สอบได้ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารที่อายุน้อยกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา รวมถึงหลายโรงเรียนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษาแต่มีครูรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูจึงไม่เกรงใจหรือเชื่อฟัง ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน นอกจากนี้ผู้บริหารไม่มอบอำนาจการตัดสินใจอย่างเต็มที่ให้กับครู เนื่องจากขาดความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารต้องใช้อำนาจในการตัดสินใจในการบริหารงานต่างๆ ด้วยตนเอง

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียน และเป็นแนวทางในการ พัฒนาความรู้ให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป



วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสถานการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ประชากร คือ ข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 35 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่

1) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check list) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามแนวคิดของสวอนสเบิร์ก (Swansburg) จำนวน 20 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบสอบถามเป็นการจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) ตั้งแต่ระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale, 1967) โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนน และมาตราส่วนประมาณค่า ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : σ) แล้วนำมามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์และคานัน (Best and Kahn, 2006)

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดโดยทำการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครู จำนวน 4 คน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ (อมรรักษ์ ปิ่นกำลัง, 2562) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 0.60 – 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .925

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีขั้นตอนดังนี้



ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 คนและครูจำนวน 4 คน

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน การไว้วางใจกัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม

(N=35)

ขั้นตอนที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	μ	σ	ระดับ
1	การไว้วางใจกัน (Trust)	4.29	0.48	มาก
2	ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment)	4.29	0.43	มาก
3	การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and Objectives)	4.20	0.49	มาก
4	ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy)	4.27	0.49	มาก
รวม		4.26	0.44	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 มีหลายแนวทาง พบว่า

1. การไว้วางใจกัน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการไว้วางใจกัน ผู้บริหารควรแสดงออกโดยการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้การยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ควรไว้วางใจที่จะมอบหมายงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถให้แก่ผู้ร่วมงาน รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน ให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ร่วมงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้ออาทร เห็นใจกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ยอมรับความคิดเห็นของทุกคน นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องมีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานและให้มีการรายงานผลเป็นระยะ เพื่อทราบความก้าวหน้าและผลสำเร็จของงาน ตลอดจนมีการสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างทีมที่มีคุณภาพ ทุกคนรับฟังเหตุผลของกันและกัน



2. ความยึดมั่นผูกพัน แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถให้แก่ตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ในขณะที่ผู้บริหารก็ต้องสนับสนุนการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความผูกพัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บนหลักประชาธิปไตย ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่ผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน ทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จะก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับองค์กร ทุกคนร่วมกันในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแผนงาน กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแผนงานขององค์กรร่วมกัน โดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม ร่วมประเมินผล และร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร สร้างความชัดเจนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน

4. ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ ความถนัด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้อิสระผู้ร่วมงานในการทำงาน การวางแผน ออกแบบ และตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ ให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็น เรื่องการทำงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารให้อำนาจและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงานตนเอง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพและร่วมกันพัฒนาคุณภาพการบริหารต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง เล็งเห็นถึงความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้ความไว้วางใจครู มีการเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน ครูสามารถแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายอันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วภัทรา จิตรอักษร ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (แก้วภัทรา จิตรอักษร, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของนิษฐวดี จิโรจน์ภิญโญ ได้ศึกษาเรื่อง



ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรุต เพ็ชรสีม่วง ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (วิศรุต เพ็ชรสีม่วง, 2564)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 มีหลายแนวทาง โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1) การไว้วางใจกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรไว้วางใจที่จะมอบหมายงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถให้แก่ผู้ร่วมงาน 2) รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน 3) ความเชื่อมั่นต่อผู้ร่วมงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้ออาทร เห็นใจกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพร พรหมกิ่งแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย การไว้วางใจกัน(Trust) ควรให้ความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จด้วยโดยสถานศึกษาจะต้องทำใ้บุคลากรทุกคนร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์เพื่อเสริมสร้างเชื่อมั่นและควรมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานร่วมกัน (พัชรพร พรหมกิ่งแก้ว, 2565)

2) ความยึดมั่นผูกพัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องสนับสนุนการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความผูกพัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 2) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่ผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 3) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน ทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร โคตรบรรเทา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า แนวทางการการมีส่วนร่วมในด้านความยึดมั่นผูกพัน คือ การมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติการประจำปีและรับทราบผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/โครงการของโรงเรียน (ธีรภัทร โคตรบรรเทา, 2563)

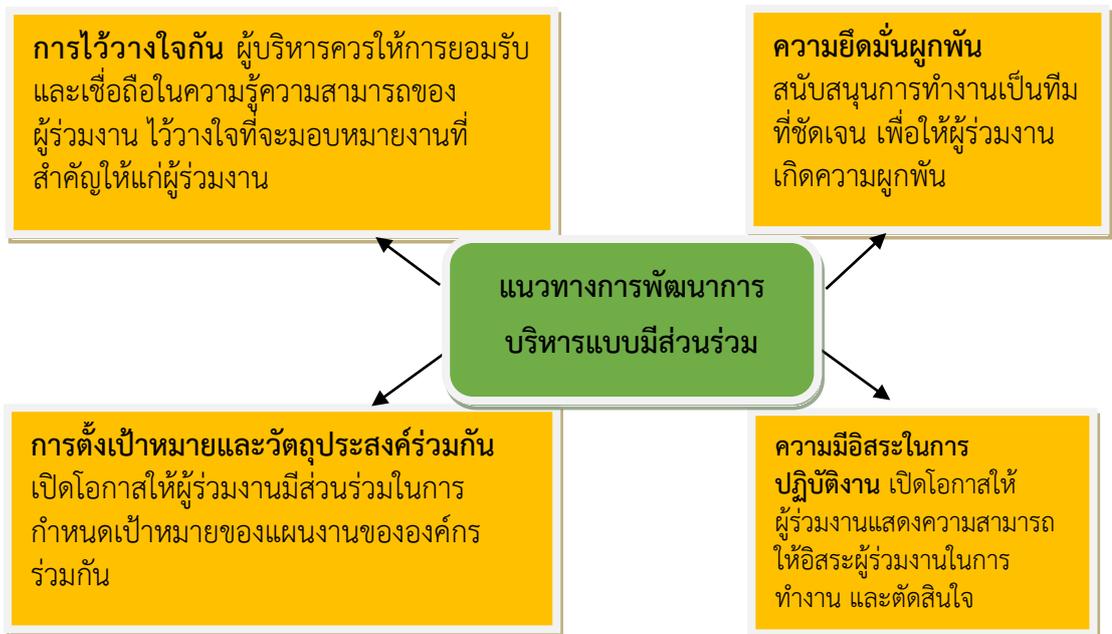
3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแผนงาน 2) ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่องค์กรมีอยู่ สร้างความชัดเจนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนนท์ วิทยาประโคน ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2



ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนาคือการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการเพื่อบรรลุ เป้าหมาย และการมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ (ณัฐนนท์ วิทยาประโคน, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร โคตรบรรเทา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าแนวทางการการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติการประจำปีและรับทราบผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/โครงการของโรงเรียน (ธีรภัทร โคตรบรรเทา, 2563)

4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ให้อิสระผู้ร่วมงานในการทำงาน การวางแผน ออกแบบ และตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ 2) ผู้บริหารให้อำนาจและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ควบคุมการปฏิบัติงานของทีมงานตนเอง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบูเฮเลซี และกาเมเต ได้ศึกษาเรื่องความท้าทายของผู้อำนวยการโรงเรียนปีตาธิปไตยในแอฟริกาใต้ในการดำเนินการจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีหน้าที่บริหารจัดการมากเกินไปซึ่งจะช่วยลดเวลาในการริเริ่มการจัดการแบบมีส่วนร่วม และความไม่สมดุลระหว่างเพศในตำแหน่งผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะส่งผลเสียต่อขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน (Buthelezi and Gamede, 2019)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย





สรุป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัธยฐานลดจากมากไปน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน การไว้วางใจกัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และการตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีหลายแนวทาง คือ ผู้บริหารควรให้การยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน สนับสนุนการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความผูกพัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของแผนงานขององค์กรร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความสามารถ ให้อิสระผู้ร่วมงานในการทำงานและตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารต้องสร้างความชัดเจนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน อันจะทำให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมภายในองค์กร

1.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นพร้อมรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน แสดงความเป็นกัลยาณมิตร ให้อิสระผู้ร่วมงานในการทำงาน การวางแผน ออกแบบ และตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

2.2 ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่องานวิชาการของสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- แก้วภักธา จิตรอักษร. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1”. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 23(9), 249-261.
- ธีรภัทร โคตรบรรเทา. (2563). “ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1”. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10(3), 156-157.



- ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอติชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2561). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิษฐวดี จิโรจน์ภิญโญ. (2560). “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2”. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(2), 19-21.
- พัชรินทร์ พรหมกิ่งแก้ว. (2565). “แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 7(1), 203-205.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริกหวาน กราฟฟิค.
- อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2562). “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม”. (*วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*). ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐนนท์ วิทยาประโคน. (2566). “แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(1), 109-110.
- วิศรุต เพ็ชรสีม่วง. (2564). “การบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2”. *วิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 124-125.
- แก้วภัทรา จิตรอักษร. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1”. *วารสารสิทธิมนุษยธรรม*, 23(9), 249-261.
- A.B. Buthelezi and B.T. Gamede. (2019). “Challenges facing secondary school principals regarding effective implementation of participative management in patriarchal South Africa”. *Sabinet African Journals*, 17(4), 132-133.
- Best, John W., and V. Kahn James. (2006). *Research in Education*. 10th ed. Boston, Mass: Allyn and Bacon.
- Rensis Likert. (1967). *The Human Organization*. New York, NY: McGraw-Hill.